

Warszawa, dn 30 czerwca 1920 r.

Do

Naczelnego Wodza.

TAJNE

W sprawie:
przeglądu Dywizji Jazdy
na froncie Ukraińskim.

39607.11

W chwili przedarcia się przez naszirent jazdy Budennego, Dyw. Jazdy / 4. i 5. bryg. jazdy / zgrupowała swoje tabory i zakłady oraz chore wówczas konie wierzchowe w Sestrynówce pozostawiając tylko przy pułkach po jednym wozie amunicyjnym i po jednym wozie prowiantowym na szwadron. Akcja Budennego zerwała kontakt dywizji jazdy z jej taberami które od tego czasu wycofywały się z 3. Armją i dopiero około 23 czerwca zaczęły dołączać do dywizji. Tabory te podczas odroczenia straciły część swoich wozów i materiałów.

Przegląd dywizji jazdy rozpoczęto 26. VI. 1920.

B

I

5. BRIGADA JAZDY

Przeglądano w Gółobnicy dn. 26. VI. 1920 r.

Dca: tymczasowo płk. Dzięwicki

- 1/ Pluton Sztabowy nie istnieje / rozdzielono pomiędzy pułki/
- 2/ Poczta pol. Nr. 25 przy dow. dyw. jazdy.
- 3/ 2. PUŁK SZMOLEWÓW

Dowódca: tymcz. retm. Rupp

- a/ Stan bojowy: 16 ofc. 160 szabel 6 K.M.

Stan wyżywienia: 18 ofc. 333 koni wierzch. 383 szereg. 12 koni jucznych. Tak wielka różnica w stanie bojowym i w stanie wyżywienia tłumaczy się tem że przy pułku znajduje się

127 koni lekko lub ciężko odparzonych które do czasu organizacji będą zdolne do akcji. Oprócz tego pułk pozostawił w taborze dywizyjnym około 200 koni wierzch. wraz z całym swoim taborem, który dotychczas do pułku nie przybył.

Zupełny brak kuchni polowych. W pułku są tylko kotły z kuchni polowych wiezione na wozach.

b/ Wygląd pułku: mundury i obuwie zdarte. Konie pomimo widocznej starannej pielęgnacji przemęczone

c/ Uzbrojenie: Karabinki Labelle. a należałoby zmienić na Manlichera. Lanc nie posiada pułk zupełnie.

d/ Pułk składa się z 4 szwadronów konnych o słabych stanach, jednego szwadronu pieszego w sile 96 ludzi / przeważnie bosych / i jednego szwadronu K.M.

Szwadron techniczny rozwiązany jak wogóle we wszystkich pułkach 4. i 5. bryg. jazdy.

e/ Szwadron K.M. składa się z 3 plutonów 2 K.M. " Szwarelose" z tych 2 K.M. zepsute. Na jeden K.M. przypada tylko 1. juk amunic.

Brak:

1/ 1. kompletnego plutonu K.M.

2/ 2. K.M. wzamian za zepsute

3/ kompletu części rezerwowych i luf rezerwowych do K.M.

4/ 8 tanek dla celowniczego

5/ 100 skrzynek z taśmami

6/ oliwy i gliceryny

7/ ramę do K.M. należy wymienić

f/ UMUNDUROWANIE:

na pułk potrzeba:

1/ prawie 100% butów

2/ " 75% spodni

3/ " 50% bluz

4/ bielizny po 2 komplety

na obecny stan

g/ Ekwipunek żołnierski

brak: 1/ 10% pasów na naboje
2/ 10% pasów głównych

na obecny stan

h/ Ekwipunki konskie:

Ogłowia i siodła w dość dobrym stanie.

Skonstatowano że derki zupełnie się pod siodła austriackie nie nadają, są zniszczone i przeplatane niemi papierowymi.

Z powodu tych koców 90% koni odparzonych. Pułk potrzebuje na cały stan derek pod siodła.

Okucie wykazuje wielkie braki. Około 30% koni zbranych. Reszta wcale nie przekuwanych.

Zupełny brak podków i hufnali

4/ 1. PUŁK ULANÓW

Dowódca: tymcz. płk. Zachorski.

a/ Stan bojowy: 15 ofc. 5 podchor. 262 szabel 6 K.M.

oprócz tego 110 pieszych ułanów. Stan bojowy równy stanowi wyżywienia z tego powodu że wszystkie odparzone konie osiodłane i wstawione do szeregu w trenie przy pułku 12 wozów z tego 4 wozy zupełnie nie użytku. Brak 4 kuchnie polowe. W pułku znajdują się tylko 3 kuchnie polowe.

Pułk posiada około 120 koni wierzch. luzaków w taborze dyw. i oprócz tego 75 koni wierzch. ciężko odparzonych w Zdobnowie.

b/ Wygląd pułku podobnie jak 2 pułk szwoleżerów.

d/ Pułk składa się z 4 szw. konnych o słabym stanie, jednego szw. pieszego i 1 szw. K.M.. Szwadron techniczny rozwiązany.

e/ Uzbrojenie: Pułk posiada karabinów Manlichera dla 600 ludzi, lanc i szabel na stan obecny.

e/ Szwadron K.M. składa się z 3 plut. K.M. "Schwarzeose" & 2 K.M. z tego 4 K.M. na jukach i 2 K.M. na dwukołkach.

Oprócz tego pułk posiada 1 K.M. "Maxima" i 1 K.M. angielski które wozi na "taczankach"

BRAKI:

- 1/ 1.kompletnego plut.K.M.
- 2/ kompletu części rezerwowych i luf rezerwowych do K.M.
- 3/ 20 rewolwerów
- 4/ 160 skrzynek z taśmami
- 5/ 15 siodeł jucznych pod am. / kawaleryjskich /
- 6/ 4 siodła pod K.M.
- 7/ oliwy i gliceryny

f/ U m u n d u r o w a n i e:

w pułku potrzeba:

- 1/ 100% butów
- 2/ 100% spodni
- 3/ 50% bluz
- 4/ 50% szapek
- 5/ bielizny po 2 komplety na obecny stan

g/ E k w i p u n e k ż o ł n i e r s k i.

potrzeba:

100% pasów amunicyjnych
100% pasów głównych

na obecny stan

h/ E k w i p u n e k k o Ń s k i

Podobnie jak 2.p.szwoleżerów / zupełny brak podków i hufnali/

potrzeba:

100% koców

gx5x

16. PUŁK ULANÓW

Dowódca płk. Pasławski.

Dokładnych danych brak. Pułk zbiera się w Rieczkach: 1 szwadr. pieszy i 1.szw.konnych.

Jeden szwadron ma być w 3.Armji. Reszta koni ma być w stanie wycieńczonym w taborze dywizyjnym.

6/ 3 BAT. 7. DAK.

a/ Stan: 4 ofc. 180 szereg. 128 koni 2 działa 1 wóz i 1 kuchnia pol. / 7 wozów została w trenie dyw. jazdy / i 1.K.M. "Maxim" Działa 3 " calowe rosyjskie. 2 działa stracone. Wozy am.są wszystkie.

Kuchni polowej nie-ma.

b/ Wygląd baterji podobny jak w poprzednich pułkach jazdy.

c/ Uzbrojenie: karabinki niemieckie "Mausera".

Brak:

a/ 20 karabinków

d/ Umundurowanie:

potrzeba:

1/ 50% butów

2/ 50% spodni

e/ Ekwipunek żołnierski:

dość dobry.

f/ Ekwipunek konski:

Uprząż dobra z wyjątkiem postronków.

Brak:

1/ Postronków

2/ Kocy na cały stan

3/ poduszek pod chomąta na 6 zaprzęgów

g/ Baterja potrzebuje koniecznie: smarów do wozów, armat i uprzęży, 4 kół zapasowych do armat.

1.K.M. i 2 dwukolki pod K.M., 1 kuchni pol. i płynu do odmienienia luf.

7/ 1.BAT. 5.DAK

a/ Stan: 4 ofc. 160 szereg. 162 koni, 4 działa ^{ras. 3'} ~~2 działa~~ i 2.K.M. 7 wozów z tego 1 plut. z 2 działami nieczynny w Sławucie z powodu wycieńczenia koni. W baterji jest około 30 koni nie nadających się do służby artyleryjskiej. ~~Działa nieczynne na 3 zaprzęgi~~

b/ Wygląd baterji podobnie jak w 3.bat.7.d.a.k. z tą różnicą że umundurowanie bardziej zniszczone.

c/ Uzbrojenie: karabinki Lebella należałoby zmienić, wszystkich karabinków jest 50 sztuk.

b/ Umundurowanie: bardzo zniszczone.

potrzeba:

1/ 100% butów

2/ 100% spodni

3/ 50% bluz

4/ po 2 pary bielizny

na obecny stan

e/ Ekwipunek żołnierski: średni

potrzeba:

40 pasów głównych

f/ Ekwipunek koński:

potrzeba:

1/ 1 uprzęży 6 konnej

2/ postronków na całą baterję

3/ kantarów " " "

4/ podkładek do chomąt na wszystkie zaprzęgi

5/ 100% kocy

g/ ponadto baterja potrzebuje:

1/ 2 dwukołki pod K.M.

2/ smarów do wozów, dział i uprzęży

3/ płyn do odmiędniania luf

4/ kół zapasowych do dział

8/ Dtwa tab. Nr. 5.j.

Według informacji b.adjutanta dowództwa ~~skanów~~ tab. który został przydzielony jako 2 ofc. do kol.tab. Nr.613.Dow.tab.rozwiąza Oficerowie: kasowy i prowiantowy zostali przydzieleni do dow.5.bry jazdy.

a/ Szpital pol.307.J.

Dca Dr.kap.Kowalewski.

Stan: 3 ofc.71 szerege ,5 sióstr,58 koni,25 wozów i 1 kuchn.p

Szpital w dobrym stanie.Konie zmęczone.Brak dezynfektora.

10/ Kolumna tab. 613.

Podczas przeglądu była w marszu do brygady.

Według relacji adjutanta dow.tab.5 bryg.jazdy kolumna posiada 45 wozów. Reszta wozów została rozdzielona pomiędzy pułki i artyler.

Szpital koni 5.bryg.jazdy

Ponieważ nie posiadał weterynarza ani też środków leczniczych został wcielony do taborów.

II.

4.BRAGADA JAZDY.

Przeglądano w ^oGrodniey 24/6. 1920.

Dowódca: tymoz. płk.Plissowski

1 ofc.sztabu: por.Iliński.

1/ pluton sztab. nie istnieje / nigdy nie istniał /

2/ poczta pol.Mr.25 przy dow.dyw.

3/ Brygada posiadała plut.żand. polowej,który odszedł do dyspozycji D.P.E. Zwiabł.

4/ 14.p.ułanów

Dowódca: w.z mjr.Rożałowski.

a/ Stan bojowy: 12 ofc. 6 podchor. 144 szabel, 3 K.M.

Stan wyżywienia: 14 ofc., 6 podchor. 494 szereg. 378 koni wierzch. 51 koni tab. 8 jucznych.

Powód tak znacznej różnicy stanu bojowego i stanu wyżywienia leży w tym że pułk ma 234 koni odparzonych,które do czasu reorganizacji dyw.jazdy będą zdolne do akcji.Pułk posiada 6 kuchn.pol. z tego 3 zupełnie zniszczone,brak jednej kuchn.pol..

b/ Wygląd pułku: podobnie jak w innych pułkach.

c/ Uzbrojenie: karabinki " Manlichera"

pułk posiada:

1/ karabinków szt.350

2/ szabel " 343

3/ lanc " 91

4/ K.M. ręcznych szt. 8 z tego 5 zepsutych

brak zupełnie bagnatów.

d/ Pułk składa się z 4.szwdr.konnych i 1.szwadr.K.M.

Szwadron techniczny rozwiązany jak we wszystkich pułkach 4.i 5. bryg.jazdy.Pluton telefoniczny ma 5 app. 15 klm.drutu.

Materiałów wybuchowych pułk posiada w wystarczającej ilości.

e/ Szwadron K.M. składa się z 1 plut. a 3 K.M. "Schwarclose" 5.K.M. / Schwarclose / nieczynne z powodu strat w koniach i fachowcach.

Oprócz tego są w pułku 1.K.M. "Maxima" i 1.K.M. angielski na taczankach.

brak:

1/ Uzupełnienie w ludziach i koniach dla 3 plut.

2/ kompletu części rez. i luf.rez.

3/ 20 rewolwerów

4/ oliwy i gliceryny

f/ Umundurowanie

w pułku brak:

1/ 100% butów

2/ 100% spodni

3/ 50% bluz

4/ po 2 pary bielizny

na obecny stan

g/ Ekwipunek żołnierski:

jak w poprzednich pułkach

h/ Ekwipunek koński:

brak:

1/ 36 siodeł

2/ kantarów

3/ koców

na obecny stan

Okucie koni gorzej jak w innych pułkach z powodu braku kowali.

Koniecznie potrzebny 1 starszy podkuwacz.

5/ 8.PUŁK ULANÓW

8.pułk ułanów nie przeglądano z powodu jego odmarszu do akcji.

6/ 9.PUŁK ULANÓW

9.p.uł.nie przeglądano z powodu jego odmarszu do akcji.Pułk według relacji dey mjr.Borskowskiego posiada większy stan bojowy niż inne pułki 4.bryg.

26/6 przeglądnięto tren 9.p.uł. w Babinie,który odłączywszy się od taborów dyw.zdązał do pułku.

Stan: 1 ofc. 87 szereg. 86 koni poc. 40 wozów / z tego 10 wozów zepsutych/.Podczas odwrotu tabor stracił około 40 wozów.

Oprócz tego przy pułku znajduje się po 2 wozy na szwadron.

7/ DOW.4. D.A.K.

Dowództwa 4.d.a.k. nie przeglądano z powodu odejścia do akcji

8/ 1.BAT. 4.D.A.K.

Według relacji dey kptt Wąsowicza:

a/ stan: 2 ofc. 62 szereg. 2 działa, 2.K.M. / Schwarclose /
/ koni na jeden kompletny plut./ 1.działo zostało z powodu przemę-
czonych koni pod Szepetówką,2 działa z tego samego powodu pozosta-
ło w dyw.taborze wraz z 28 końmi poc. i 43 wierzch.Działa włoskie
w złym stanie.Amunicja często nie wybucha.Maszynki do skalowania
nie funkcjonują.Główki szrapnelowe nie można temperować.Kuchnia
pol.zepsuta nie do użytku.

b/ Uzbrojenie: karabinki " Manlichera"

c/ Umundurowanie zniszczone

brak:

1/ 100% butów

2/ 40% bluz

3/ 40% spodni

4/ 20% bielizny

d/ Ekwipunek żołnierski: średni

e/ Ekwipunek koniski:

brak: 1/ poduszek pod chomątą dla wszystkich zaprzęgów

2/ postronków dla wszystkich zaprzęgów

3/ 20% trenzli

4/ 50% kantarów

- 5/ 100% juczów skórzanych
- 6/ 100% kocy
- f/ ponadto baterja potrzebuje
 - 1/ 2 juków pod K.M.
 - 2/ 3 juków pod am.

9/ 2.BAT. 4.D.A.K.

Baterji nie przeglądano z powodu odmarazu do akcji.

10/ DOW.TAB. 4.BRIG.JAZDY

Rozwiązane rozkazem dyw.jazdy Nr.155/I. z dn. 18 maja 1920 r.

Szpital polowy Nr.507.J.

Nie przeglądano zdązał z rejonu Olewska do brygady według relacji dowódcy:

3 ofc. 46 szereg. 5 sanit. 10 wozów, 55 koni.

Materiał sanitarny i reszta wozów została w odwrocie zniszczona na rozkaz dowódcy trenu dyw.

brak dezynsektora.

Kol. tab. Nr. 618.

Nie przeglądano, była w drodze z rejonu Olewska do brygady.

według relacji Dcy por.Szajna.

Stan: 4 ofc. 110 szereg. 140 koni 32 wozy tab.2 kuchnie pol.
część wozów w odwrocie pozostawiono.

Szpital konski

Szpitala konskiego 4.bryg.jazdy nie posiadała.

Dnia 25.6. przegląd przerwano z powodu wciągnięcia całej jazdy frontu ukraińskiego do akcji.

450
31

III.

3.bryg.jazdy nie będąc jeszcze w składzie dywizji jazdy podczas rozdziału trenów od pułków - trenów swych nie pozbawiała, wobec czego chore konie wierzchowe chwilowo przy taborach pozostające mogły po wyzdrowieniu powracać do pułków.

a/ Stan 3.bryg.jazdy wedle meldunku dow.dywizji gen.Sawickiego dochodzi do 1200 szabel podczas gdy pozostałe dwie brygady podczas mej obecności liczyły około 800 szabel.-

IV.

7.bryg.jazdy posiada wedle informacji dow.fr.ukraińskiego oprócz 3.p.uł. 3.szw.kon.1 pieszy.

C.

I.

Tak w dywizji - jak i w poszczególnych bragadach zauważyłem brak należycie zorganizowanych sztabów, głównie część organizacyjna i intendentura nie domagają w zupełności.-

Czynności intendentury pułki sprawują na własną rękę - przez co nadmiernie uszczuplają ~~finanse~~ - a nie mając łączności z krajem zadaniu sprostać nie mogą. Dywizja od dni 10-ciu nie ma owsa ani chleba.

Na Ukrainie pułki miały owies drogą rekwizycji, w okolicach , gdzie się znajdują obecnie owsa niema, konie odbywają 40 km.marsze o trawie.-

Należałoby przy reorganizacji zwrócić uwagę na kolumny taborowe - i dla każdej brygady postawić jedną kolumnę samochodową - prócz tego jedną na dywizję.

II.

a/ Powodem tak dużego procentu odparzonych koni są derki, zupełnie się pod siodła nie nadające.-

Należy bezwarunkowo wydać na cały stan jazdy mającej być użytą na fr.ukraińskim derki końskie, lub z braku tych podwójne derki t.zn. do obecnych dodać jeszcze drugie / co by można uzyskać w razie braku rekwirując w kraju wełnianych koców / kołder / / lub

filce ~~nie~~ o których wie sakoja taborów a które będą nie przemakal-
ne musiały być kładzione pod siodła ale na derkach.

b/ Stan okucia koni w całej dywizji jest wprost opłakany.
Zapotrzebowanie na podkowy i gwoździe na całą dywizję powinno
być w jaknajkrótszym czasie pokryte.

Sprawę derek i podków uważam za najważniejszą i niezbędną jeżeli
chce się liczyć na dywizję.-

III.

Ze względu na to, że konie ciężiej odpowiadają na
froncie stanowią tylko balast - a pułki zmuszone są jak dotąd pozo-
stawić na swym szlaku z końmi małe ekspozytury - proszę o spowo-
dowanie rozkazu wysyłania tych koni do macierzystych szwadronów
zapasowych.-

Ważnem to jest z powodu braku leków wet. na froncie.-

IV.

Bardzo ważną pomocą techniczną dla jazdy są samochody pancerne,
o które były Generalny Inspektorat Jazdy kilkakrotnie prosił i uwi-
docznił w organizacji jazdy, jednak bezwzględnie.

Należałoby obecnie wyposażyć jazdę w auta pancerne 2 na pułk.

V.

Przy reorganizacji koniecznym będzie postawienie z powrotem
szwdr. technicznych.

Ilościowo według etatu. Fachowcy wcieleni obecnie do szwadronów
linjowych wracają do szwadronów technicznych.

O ile z braku czasu nie będą one mogły być postawione wedle
należytych wymogów - to w każdym razie fachowcy powinni w tej jednost-
ce narazie ilościowo tylko odpowiadające etatowi być zgrupowani
a szwadron z czasem należyte zorganizowany - co z drugiej strony
nie przeszkadza do użycia go jako osobnej jednostki do frontu.

VI.

Chcąc dywizję jazdy zachować i zreorganizować dla dalszej akcji
należy ją wycofać z frontu tak by jej dać 2-3 tyg. czasu przedewszyst-
kiem do wygojenia grzbietu, okucia koni i zorganizowania sztabów prze-
wcieleniem nowotworzących się uzupełnień rezerwowych.

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. dz. 3528 dnia 1/7 1920 r.

załącz. 1

Generalny Inspektor Jazdy

General podporucznik

PIESUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIESUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Rozdzielnik:

Naczelný Wódz

1 egzemp.

Naczelné Dowództwo W.P.

M.S.W. Departament I Sekcja Jazdy

Sekcja Taborów

Sekcja Artylerji

MACZELNO DOWODZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

1. D. 29607

Wydziat.

III.

Ważnym jest z powodów praktycznych i technicznych -
dowództwo rozkazuje wyjątkowo tych koni do maszynowania
stanowisk na swym szlaku i konie mają ekwipunek - proszę o spow-
towanie stanowisk tylko balast - a punkty maszynowania są jak dotąd poz-
nać. Względem na to, że konie ciężkie są, należy uważać na to, aby nie
były zbyt ciężkie na dywizję.

IV.

Bardzo ważną pomocą techniczną dla jazdy są samochody pancerne,
o które były Generalny Inspektor Jazdy kilkakrotnie prosił i wni-
osił w organizacji jazdy, jednak bezskutecznie.
Należy obecnie wyposażyć jazdę w auta pancerne 2 na pułk.

V.

Trzy rozdziały koni w jazdzie postawienie z powrotem
szwabskich. Ilościowo według stanu. Zachowy woleń obecnie do szwadronów
linijowych wracają do szwadronów technicznych.
O ile z praktycznego punktu widzenia nie będą one mogły być postawione wedle
należytych wymogów - to w każdym razie zachowy powinni w tej jednostce
co najmniej ilościowo tylko odpowiadać stanowi bytowania
z szwadronem z czasem należyte zorganizowanie - co z drugiej strony
nie przeszkadza do najeżdżenia go jako osobnej jednostki do frontu.

VI.

Chcę dowieść jazdy zachować i zorganizować dla dalszej akcji
należy ją wycofać z frontu tak by jej było 2-3 tyg. czasu przewidzieć
kto do wycofania grzbieta, okna koni i zorganizowania szwadronów prze-
wleczanie nowotworów i innych uszkodzeń rezerwowym.

Generalny Inspektor Jazdy

Generalny podpułkownik

INSTITUTE
ARCHIVES

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

1. D. 29607

Wydziat.

RUSSIAN
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

453